

CZU: 801.82:821.135.1

[https://doi.org/10.59295/sum10\(200\)2024_24](https://doi.org/10.59295/sum10(200)2024_24)

RELAȚII CONTEXTUALE ÎN TEXTUL FRAGMENTAT CIORANIAN ȘI DEPENDENȚA LOR DE LIMITELE ACESTUI TIP DE TEXT

Oxana CĂPĂȚÎNĂ,

Universitatea de Stat din Moldova

Scopul acestui articol este de a determina în ce mod fragmentele separate, ce țin de o temă generală, se pot combina conceptual, pentru a exprima un singur înțeles, dar pot fi, în același timp, considerate și texte independente, în corelație cu contextul social global. Pentru a ilustra acest fenomen, avem nevoie de o strategie concretă de analiză: se porcede, mai întâi, la determinarea statutului contextual al fragmentelor din textele lui Emil Cioran, pentru a trece ulterior la conceptul de „context social global”, demonstrând corelația acestuia cu fragmentele separate din aceste texte. În final, abordăm „limitele” textelor fragmentate cioraniene și încercăm să elucidăm câteva probleme care apar atunci când fixăm aceste limite. În acest context, putem conchide că problema „limitelor textelor fragmentate” rămâne deschisă, din cauza opiniilor divergente despre autonomia acestora. Am putea, totuși, încerca să ilustrăm, prin diverse scheme, în ce mod interacțiunea noțională și conceptuală funcționează în textele fragmentate cioraniene, având ca scop să arătăm corelația dintre fragmentele separate și contextul global. Opinia noastră este că textul fragmentat în mod intenționat este considerat „coerent”, deoarece poate fi conceput drept structură limitată și totuși relevantă pentru un context global. Când vorbim despre textul fragmentat cioranian, putem concluziona că relevanța fragmentelor este în proporție directă cu coerența acestora. Cu cât fragmentul este mai coerent, cu atât va fi mai relevant și poate fi considerat un text independent. În concluzie, fragmentele cioraniene depind direct de contextul social global și pot fi considerate texte independente, dacă se respectă gradul de relevanță atunci când încercăm să definim și să conturăm limitele lor.

Cuvinte-cheie: interacțiune noțională, text fragmentat, stil parcelat, profil social al emițătorului, context social global, stil indirect liber, demers argumentativ.

CONTEXTUAL RELATIONS IN CIORAN'S FRAGMENTED TEXTS AND THEIR DEPENDENCE ON THE LIMITS OF THIS TYPE OF TEXT

The purpose of this research is to determine how separate fragments related to one general theme can converge to express one meaning and can still be considered independent texts in correlation with the social global context. To illustrate this question we need a concrete strategy of analysis: first, we should discuss the contextual statute of fragments and then move to the concept of „social global context” and show it's correlation with separate fragments in the cioranian text. Finally, we should talk about „limits” of fragmented texts and try to elucidate some problems that arise when we try to determine these limits. In this context, we can conclude that the problem of „fragmented text limits” remain open because of different diverging opinions to explain it. We can then try to illustrate, by various schemes, how the notional and conceptual interaction work in the cioranian fragmented texts - all this with the aim to show the correlation between separate fragments and the global context. Our opinion is that the text is considered „coherent” because it can be limited and yet be relevant to a global context. When speaking about the cioranian fragmented text, we can conclude that the coherence of fragments is in direct proportion with it's relevance. The more coherent the fragment is, the more relevant it will be and can then be considered an independent text. In conclusion, cioranian fragments depend directly on the social global context and can be considered independent texts if the degree or relevance is respected when we try to define and outline their limits.

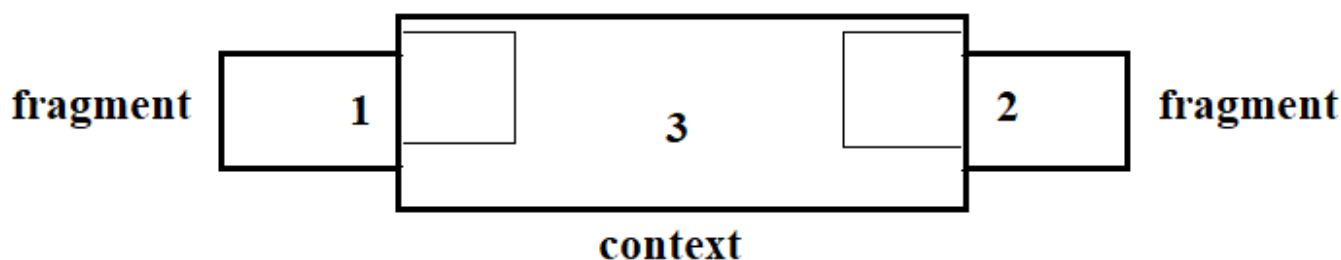
Keywords: notional interaction, fragmented text, fragmented style, social profile of the sender, global social context, free indirect speech, argumentative approach.

Ceea ce ne-am propus ca prim principiu metodologic în studierea contextelor fragmentate a fost faptul că textul e un fenomen psihic în care tendința umană către viața în colectivitate, necesitatea propulsivă a legăturii cu ceilalți apare în modul cel mai vădit, prin însuși faptul că acest proces reprezintă o înlănțuire de impulsuri conștiente, materializate prin noțiunile ce se reiau permanent. „Interacțiunea de orice tip

presupune existența unei **relații** sociale între unul sau mai mulți emițători și unul sau mai mulți receptori”, susține lingvistul Derrida. [1, p. 40] Între acestea, textul/enunț este o pârgie socială și deci necesitățile de cooperare creează contexte reieșite din perceperea similară a lucrurilor. Am afirma că toate acestea sunt posibile datorită delicatei tehnici a limbajului, care ar putea fi numită „**contextuală**”.

În textul fragmentat cioranian, la nivel pragmatic, limbajul evoluează către puțința de a crea organizări noi și interpretează unele organizări inedite, adică sincronizează textul fragmentat cu dinamismul realității, valorile căreia se clatină și se separă în fragmente. Tehnica aceasta subtilă, bazată pe posibilitatea de a răspunde adecvat la situații, prin funcția de comutare și de sistematizare a unei materii conceptuale, ar avea rădăcinile implantate în diversele coordonate și în nesfârșitele lor posibilități de cuplare.

Fig. 1. Context social global.

Așadar, am conceput schema dată pentru a ilustra faptul că textul fragmentat cioranian este:

- un fenomen lingvistic și conceptual legat de momentul exterior ce îl determină (decuparea lumii în fragmente, prăbușirea sistemului vechi de valori);
- un proces bazat pe necesitatea de a pune de acord capetele axei sale bipolare – scriere/producere – lectură/percepere/interpretare- printr-o tehnică de organizare contextuală a expresiei și a interpretării intenției, în special prin intermediul interacțiunilor noționale;
- un fenomen legat de realitate, deci coerent și dinamic;
- o activitate de limbaj ce presupune o tehnică aplicată unui material interior – starea psihică (nihilism, fatalitate, nenoroc originar)– și unuia exterior - sistemul de semne ale limbii – pentru a le face apte să comunice adecvat într-un anumit moment și a genera noi aspecte ale comunicării vizând fragmentul următor;
- o atitudine scriptică (decuparea intenționată a întregului în fragmente), ce reprezintă o activitate în comun a indivizilor aparte și a întregii cplectivități, implicând deci fragmentele și întregul;
- o evoluție continuă, o mișcare fără sfârșit, care se bazează pe un limbaj din semne spre a fixa unitatea și lupta contrariilor din realitate; un purtător al aspectului constant al fenomenelor, prin contextul implicit ce-l construiește;

Textul fragmentat a fost investigat de către savanți Cohen [2, p. 98] și Van Dijk [3, p. 88] prin procedee ce ținteau reperarea lui *in statu nascendi* în desfășurare, ca un **proces**, nu ca fapt static. Însăși apariția termenului „context” în acest sens indică necesitatea studierii acestui tip de text în succesiunea momentelor sale conexe cu realitatea. În acest context, TF este un exponent al **stilului parcelat** (noțiune anunțată de Cohen [2, p. 96]). Acest stil este o discontinuitate (Coteanu și Wald [4, p. 234-345]), un tip „decupat” care reprezintă structuri „sfărâmate”, subordonate sau coordonate – atât la nivelul frazei cât și la nivelul textului. Intonațiile exprimate prin pauze intenționate însoțesc acest stil parcelar.

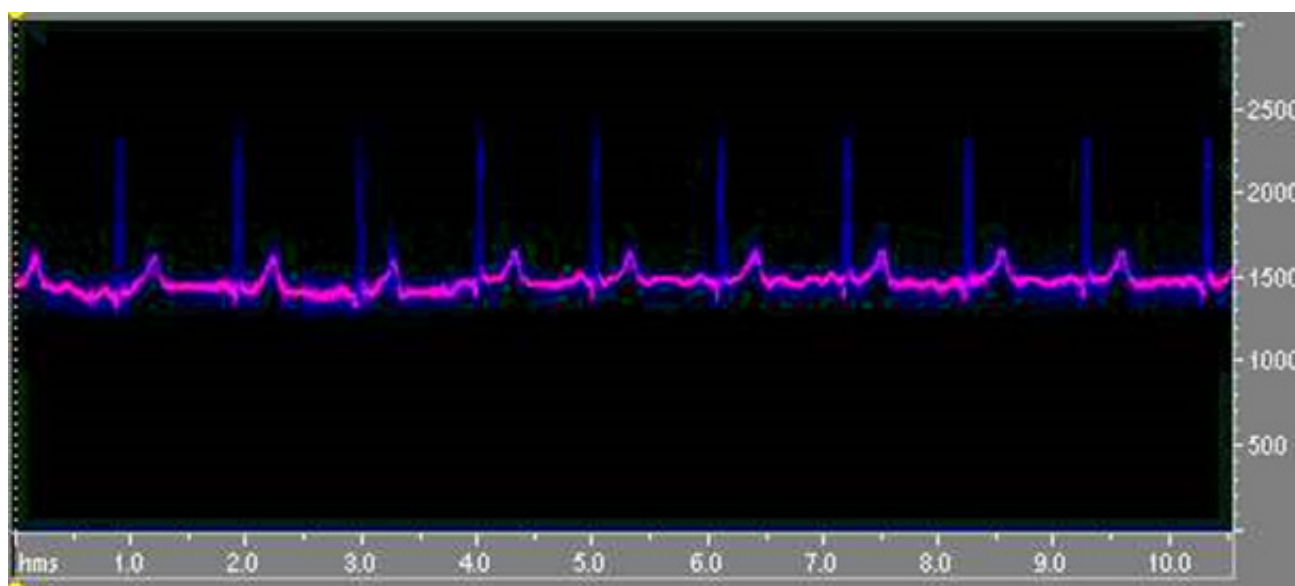
În calitate de precizare, ne amintim că lingvistul Cohen în articolul său « Sur le style parcellaire en français contemporain » subliniază faptul că „originile acestui stil cunoscut drept stil „decupat”, sunt în secolul 18, când frazele erau din ce în ce mai scurte, alineatele frecvente, dar pauzele între fragmente încă nu erau indicate scriptic.” (traducerea ne aparține) [2, p. 30-32] Acest stil parcelar este purtătorul unei funcții contextuale aparte: coerența prin pauze sau implicitul care trimite la contextul social global.

Apoi s-a revenit la amplorile lingvistice. La mijlocul secolului 19, apare stilul indirect liber, în cadrul căruia funcțiile contextului sunt mai pronunțate. Acolo își găsește originile textul „fragmentar”/ „fragmentat” (a se compara, de exemplu cu stilul lui Nietzsche, influențat de stilul „decupat” al lui Schopenhauer din sec. 18). Acești filozofi chiar au adoptat forma de scriere prezentă la Emil Cioran (texte decupate în fragmente,

ce țin de contextul -generic). În sec. XX stilul **parcelat** se manifestă prin texte decupate, prin elemente ale textelor ce capătă statut independent cu ajutorul fenomenelor de sintaxă afectivă contextuale, prin unele fraze scurtate intenționat etc. Dacă ar fi să abordăm instanțele narative din teatrul absurdului, fenomenul se interpretează ca o adaptare la vorbirea reală și la destrămarea idealurilor butaforice, la prăbușirea valorilor, fapt ce nu permite cititorului/receptorului să afirme sau să infirme cu siguranța unele lucruri.

Pentru conformitate e interesant de urmărit tonalitatea cauzală și concludivă în eseurile și silogismele lui Cioran, tonalitate contextuală generalizată ce relevă demersul argumentativ al acestui tip de text. [5], [6], [7].

Acestea încep cu semne de întrebare, continuă argumente destul de echilibrate, dar nihiliste și contradictorii, apoi la sfârșit apar semnele de întrebare și strigatele la cer, care se dizolvă în fragmentul următor care are aproximativ aceeași structură.

Punctele de vârf marchează tonalitatea moralizatoare încordată, paradoxuri exorcizate, semne de întrebare cu caracter de mesaje strigate la cer. Toate acestea au un caracter profund social, făcând referință la impulsurile exterioare generatoare de atitudini.

Lingvistul Cohen consideră că „printre cauzele sociale care generează stilul parcelat, un rol important îi revine schimbării profilului social al scriitorului/emisător și al receptorului care percepe în așa mod realitatea. Extinderea stilului parcelat este o consecință a dezvoltării scriiturii obiective și a contextului socio-istoric la o etapă anume a evoluției sociale”. (traducerea ne aparține) [2, p. 60]

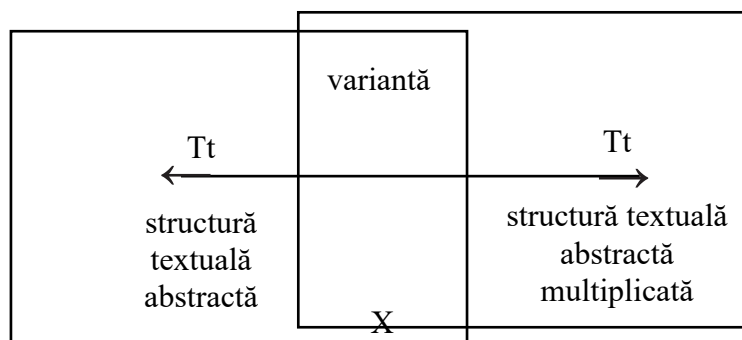
Adoptând punctul de vedere al cercetătorului, am afirma că obiectivitatea percepției lumii face mesajul mai tensionant, mai moralizator, dar notele pesimiste persistente prin contexte, generate de prăbușirea valorilor de orice natura nu pot fi ascunse nici de un maestru al stilului cum a fost Emil Cioran.

Insistăm deci în cercetările noastre asupra faptului că esențial în raporturile dintre fragmente și contextul social global este cadrul comunicativ al textului fragmentat care implică demersu-i argumentativ.

Dacă e vorba de cadrul comunicativ al textului fragmentat, contextul aici se manifestă sub formă de câmp verbal. Abordăm **câmpul verbal**, sau tipurile de comunicare cu un potențial ilocutiv determinat care sunt echivalentele anumitor tipuri de interacțiune socială și noțională și servesc, după cum susține cercetătorul Searle „drept modele de selecție pentru structurarea informației, atât la nivel pragmatic, cât și la nivel semantic implicit” Searle [8, p. 61]. Ceea ce înțelege autorul/emisătorul prin mesajul/textul transmis/scis, are profunde rădăcini la nivel semantic. Ar fi vorba, deci, de o semantică pragmatică. Printre alte valori ilocutive pe care un enunț le poate performa este și aceea de „a-l situa” pe cel ce emite mesajul în raport cu perspectivele diferite introduse asupra unui fapt de către diferite **sisteme discursive** și în raport cu interlocutorul său, conform unei cereri de completitudine.

Sistemul discursiv susține din umbră că orizontul textului fragmentat presupune un mod de reprezentare a lumii, vehicularea unor modele de realitate acceptate de o societate comunicativă. Ținând cont de gradul

de instituționalizare a funcțiilor culturale ce guvernează constituirea cadrului inter-fragmentar se încearcă o ierarhizare între **fragmentele** propriu zise, **tipuri de texte fragmentare** și **tipuri discursive**. Un tip textual ocupă un loc intermediar între mulțimea de texte (t), care îl reprezintă ca variantă a unor invariante și o structură textuală abstractă (T) a cărei variantă este. El conține posibilitatea multiplicării nivelelor și deci introducerea între t și T a tipului discursiv. Acestea sunt valorile pe care le ia textul fragmentat pentru a se configura ca spațiu. Schema de mai jos ilustrează grafic cele expuse.

Care este deci specificitatea comunicării in-fragmentare? Modificările prealabile ale câmpului verbal și textual pe care trebuie să le luăm în considerare atunci când încercăm la nivelul fiecărui fragment să sesizăm raportul dintre structurarea internă a acestuia și dinamica situației comunicative în funcție de care fragmentul e produs și receptat, joacă rolul unor instanțe mediatore care fac ca din primul moment „relația intersubiectivă să fie și una **interdiscursivă**” Veron [9, p. 43-56]. Ele facilitează „cooperarea” între emițător și receptor dând o anumită stabilitate cadrului de comunicare dintre ei, introducând acea instanță a treia prin care devine posibil un **consens**, iar spațiul textual se transformă într-un loc al schimbului discursiv. În acest caz principiul coerenței textuale este respectat întru-totul. Dar apare o chestiune dificilă: **stabilirea limitelor textuale**.

Stabilirea limitelor TF și TF cioranian

Chestiunea delimitării textului e pusă în două moduri. Într-un caz, se are în vedere situarea textului într-o **ierarhie**, și anume între două nivele succesive” între cel frastic (sau inferior) și cel transtextual (superior). Volli [10, p. 25], Sperber [11, p. 389].

Împărtășind o atare viziune, savanții Gülich și Raible [12, p. 98] se referă explicit la dificultatea de a delimita textul de frază și, în același timp, de a-i stabili precis limitele superioare. Ei sunt de părere că un text ar înceta să existe sub un număr minim de silabe, dar criteriul este îndoielnic, bazându-se pe ipoteza că enunțul comportă o structură și că modelul acestei structuri ar pretinde, spre a se manifesta și a deveni identificabil, un spațiu suficient de mare. Se observă însă că modelul în discuție nu este al unui text anume, ci al unei clase de texte și că el preexistă în raport cu textele clasei respective. Putem presupune deci că fragmentul cioranian și orice alt tip de fragment cu nuanță aforistică este text și corespunde întru totul parametrilor textuali generali.

Într-un alt caz, s-a avut în vedere perspectiva lineară, care situează textul între limitele propriei succesiuni, adică între început și sfârșit; oricât am fi tentați să credem altfel, realitatea este că identificarea limitelor succesivității textuale nu este întotdeauna o operație simplă. Cercetătorii Sperber & Wilson [11, p. 259] consideră că „succesiunea semnelor care formează un text se deosebește de continuum-ul elaborărilor lingvistice printr-o **autonomie de conținut** și prin distribuția vizibilă a unor semne de **demarcare** inițiale și finale”. (traducerea ne aparține) Reperarea acestora nu se produce spontan, din cauză că receptorul nu le poate identifica decât cu ajutorul unor indicii contextuali. Mai mult, se adoptă chiar o poziție evident sceptică în legătură cu posibilitatea degajării unor reguli generale de demarcare a textelor, precizându-se că „fiecare specialist trebuie să declare ce reguli intenționează să aplice” [13, p. 202]. Toate fragmentele cioraniene sunt propoziții finite, chiar suprasaturate de informație, se termină cu anumite semne de punctuație demarcativă și constituie propoziții logice.

Raportul dintre întreg și parte din textul fragmentat poate fi și el regândit din această perspectivă. Anume,

este de presupus că, cu cât coerența unui fragment este mai slabă, fragmentul tinde spre condiția întregului. Deosebim deci următoarele tipuri de texte, luând drept criteriu natura relațiilor dintre prepozițiile care constituie un anumit tip de text:

$T_i = [P_1 \dots P_i]$ adică texte finite: T_i

$T_j = [P_1 \dots P_j]$ finite la stânga: T_j

$T_k = [P_1 \dots P_k]$ finite la dreapta: T_k

$T_m = [P_1 \dots P_m]$ infinite: T_m .

Textul fragmentat global se include în categoria textelor finite, iar fragmentele în acest sens sunt texte infinite ce se revarsă în marele context general.

Coteanu [4, pp. 115-116] face reflecții extrem de utile despre limitele textului fragmentat, îndeosebi în privința **finalului de text**, formulând teza că „sfârșitul intervine, în mod necesar, acolo unde nu mai este posibilă nici o conexiune inversă sau acolo unde o asemenea conexiune nu mai este pretinsă de lectură”. Teza e fructificată de lingvista Neț [14, p. 32] care promovează ideea că „textul se termină întotdeauna printr-o figură (în sens generic), a cărei funcție ar fi aceea de a realiza un ultim control asupra elementelor din planul pragmatic, înainte de a permite ca textul să se încheie”. De exemplu fragmentele cioraniene se termină ades cu formulele „hymnes à la nuit”, „pureté divine”, „luxes de la parole”, „la croix du ciel” etc. [6, p. 34-43] Aceste figuri conturează conceptual limitele comprehensiunii fragmentelor date. Textul fragmentat în acest context pare a fi absolvit de problema sfârșitului, cel puțin cel de tip cioranian, care cuprinde eseul fragmentat și silogisme. Fiecare fragment se termină într-un fel, dar și începe fragmentul următor prin continuitatea genericului, astfel sfârșiturile din textele de acest tip se realizează în cerc, iar ultimul sfârșit al ultimului fragment ar produce, prin efect circular, dezlanțuirea începutului primului fragment din serie.

În legătura cu acest tip de text apare întrebarea până la ce nivel își conservă fragmentul statutul de obiect estetic, cu alte cuvinte până unde poate fi dusă divizarea unui asemenea text fără ca părțile astfel obținute să-și anuleze condiția de componentă a unei realități estetice. Cu toate că un răspuns imediat nu este (încă) posibil, poate fi avansată ipoteza că fragmentul își păstrează statutul estetic până acolo unde nu dispare sentimentul nenaturalului, adică doar la nivel formal.

Discuția despre limitele textului fragmentat este semnificativă într-o cercetare asupra coerenței, îndeosebi când e vorba de identificarea limitelor textului în raport cu frasticul și transtextualul. Problema divizibilității se pune în chip diferit, după natura textului supus divizării.

Textul fragmentat divizat inițial comportă o unitate axiomatică. Acest text „ca dat material (vizual, grafic sau auditiv), se prezintă întotdeauna ca unitate (totală sau parțială, dacă e vorba de texte fragmentare sau fragmentate). E limpede că însăși sesizarea existenței fragmentului implică recunoașterea concomitentă a unității căreia îi aparține sau căreia ar fi urmat să-i aparțină.

Existența fragmentului este condiționată de existența textului; un fragment fără text este în sine sa text. Intertextualitatea și, mai cu seamă, interdiscursivitatea se numără printre dovezile caracterului fragmentat al unor texte. Acestea sunt, prin natura lor, discontinue, astfel încât coerența lor se stabilește nu între componente, ci între componente și pauzele care le separă (deci, între prezențele și absențele textuale). Același savant e de părere că „fiecare fragment coerent de text reprezintă nu o simplă secvență de propoziții, ci include o idee comună care este, de fapt, concluzia mesajului în ansamblul său”.

După Marcus [15, p. 109] „una dintre cele mai importante, dar și mai dificile probleme ale teoriei textului o constituie întrebarea dacă un text comportă o ordine finită de propoziții”. Tot lingvistul Marcus [16, p. 39] lansează ipoteza că structurile propoziționale ale textului au un grad ridicat de plauzibilitate, dar că ea trebuie testată în continuare în eventualitatea recurgerii la gramaticile generative și transformaționale în cazul textului; în acest sens devine importantă precizarea lui Schweiger [17, p. 144] că „prin activitatea generativă nu se produce o mulțime de propoziții care să constituie un text, ci ca să se obțină un text constituit dintr-o mulțime de propoziții”. Dacă această aserțiune va fi confirmată, atunci chestiunea coerenței textuale se va afla mai aproape de rezolvarea dilemelor pe care încă le comportă. Ne pare rezonabil să admitem că sensul global preexistă sensurilor propoziționale și că apelul la acest sens integrator presupune adoptarea unei viziuni **transfractice**.

De exemplu, în culegerea cioraniană „Aveux et Anathèmes” [6, pp. 44, 78, 200], unitățile transfrastice sunt grupate după anumite arii tematice: a) À l’orée de l’existence, b) Fractures, c) Magie de la Déception, d) Face aux Instants, e) Exaspérations, f) Cette néfaste clairvoyance. Aceste arii tematice sunt suficiente pentru a sistematiza la nivel ideatic contextele inter-fragmentare.

Astfel de remarce pot fi întâlnite deja în retorica clasică, unde se analizează detaliat atât **dispositio** (modul de a lega laolaltă momentele demonstrative ale unei cuvântări), cât și **elocutio** (modul de a indica și numeroasele figuri capabile să regrupeze într-o singură schemă mai multe fraze: anafora, antiteze, comparația, epifora, poliptota, reflectio (antanaclaza), simplota etc.)

Ar trebui de adăugat că figura în general îndeplinește un rol coagulant în text, cu alte cuvinte că instaurarea sentimentului de coerență textuală este indiciul sigur al prezenței unei figuri.

Este un loc comun astăzi că a te situa *în text* înseamnă a depăși limitele frazei. Gazdar [18, p. 99] recomandă „prelungirea lingvisticii dincolo de limitele frazei, atrăgând însă atenția și asupra necesității de a se corela permanent comportamentul lingvistic cu cel nonlingvistic (cultural), luând în considerație faptul că noi nu utilizăm fraze izolate, ci texte care încorporează propozițiile noastre și fără a uita că legătura între propoziții e produsă de contextul situațional în care ele au fost produse”. Se exprimă, astfel, ideea că unul dintre factorii ce determină coerența textului este identificat cu contextul situațional în care se desfășoară actul de comunicare. Importanța ideii nu scade dacă se va constata că, deocamdată, lipsesc instrumentele formale pentru definirea convenabilă a unor concepte cum sunt **co-textul** și **con-textul** și a stabili deci limitele precise ale unui text fragmentat.

De fapt, în lingvistica contemporană mai există o remarcă care ar părea utilă și atunci când vorbim de textul fragmentat (mai ales cel de tip cioranian care comportă contrarii). Rămâne neîndoielnic faptul că textul reprezintă **o unitate**, un ansamblu, ceea ce pretinde interpretarea sa ca realitate contradictorie în esența ei: o continuitate discontinuă, o omogenitate eterogenă. Chestiunea componentelor textuale (a **textemelor**, cum au fost ele denumite, fără ca prin acest subterfugiu terminologic să se aducă vreo ușurare de metodă) rămâne în continuare deschisă discuției, fiind dificil de decis dacă un text este un ansamblu de fraze (de unități sintactice), sau dacă el reunește componente transfrastice (capitole, fragmente, strofe etc.).

Dar rămâne cert faptul că *orice text* se prezintă ca o **realitate lineară**, ca o succesiune de componente. Marcus [15, p. 109] este explicit în această privință: „nu este suficient să ne reprezentăm textul ca o concatenare de componente; este necesar să admitem că înlănțuirea subunităților sale se realizează prin mijloace variate, de natură lingvistică și să ne întrebăm cum și în ce măsură pot fi ele subsumate unui model al dependenței”. De exemplu, în culegerea cioraniană „Aveux et Anathèmes”, se relevă mai multe nivele de dependență noțională inter-fragmentară:

MAL

damnation   calamité   tristesse   désolation etc
châtiment, punishment, rédemption, adversité, catastrophe, fléau, abandon, angoisse, ennui, affliction, chagrin, ravage

GUERRE

Attaque   combat   croisade   insurrection   etc.

Abordage, assault, offensive bataille, conflit guerre sainte, campagne émeute, fronde, rébellion

Aceste modele de dependență semică asigură interacțiunea noțională în textul fragmentat cioranian.

Încă Saussure a arătat că „manifestările sintagmatice ale limbilor naturale sunt condiționate de **linearitate**: odată produse, semnele se dispun unele după altele, într-o succesiune temporală sau într-o succesiune spațială.” Saussure [19, p. 49]. În același sens lingvistul Segre [20, p. 260] atrage atenția asupra condiționării raporturilor sintagmatice de către linearitatea limbii, grație căreia poate fi exclusă emiterea (și receptarea) concomitentă a două sau mai multe elemente.

Suntem de părerea că ordinea lineară (în spațiu ori în timp) nu este o condiție suficientă pentru ca textul fragmentar sau fragmentat să fie coerent, deși este o condiție necesară în acest sens; alături de linearitate,

trebuie luate în considerație și relațiile suprasegmentale, care pretind o reprezentare mult mai complexă. Pe de altă parte, savantul Segre [20, p. 271] insistă și asupra raporturilor asociative (paradigmatic), care își au sediul în memorie și care nu sunt supuse limitărilor spațiale. Într-adevăr, coerența textuală nu poate fi sesizată, și cu atât mai puțin, interpretată corect, dacă se rămâne numai la planul sintagmatic, deci la stratul linearității evidente. Se pare că accesul la coerența textuală, în cazul textului în fragmente, presupune o traversare a sintagmaticului care duce obligatoriu prin teritoriul paradigmatic. „Coerența pare a fi la acest nivel, o convocare a paradigmei prin desişul sintagmatic” (traducerea ne aparține), - susține Mukařovsky [21, p. 401]). Savantul sesizează întreaga complexitate a chestiunii atunci când enunță ideea că cel de-al doilea principiu al structurii semantice, propozițională este, de fapt, **o acumulare semantică**. Se ține, astfel, seama de faptul că unitățile semnificative ale unei propoziții sunt perceptibile numai în **succesiunea lor**, căci ele alcătuiesc o serie, reprezentabilă schematic astfel:

a – b – c – d etc.

Se mai are în vedere și faptul că orice unitate din textul „decupat”, care urmează alteia este percepută pe fundalul unității/unităților precedente și așa se face că, propoziția sau fragmentul odată încheiate, receptorul păstrează în memorie întregul ansamblu de unități semnificative, reconstituit tocmai pe seama acumulării semantice, reprezentabilă astfel:

a – b – c – d – e – f

a – b – c – d – e

a – b – c – d

a – b – c

a – b

a

Deci, dacă transferăm discuția de la propoziție la text, atunci ideea că memoria ar fi capabilă să conserve întreaga cantitate de componente semantice ale textului trebuie corectată, căci dacă memoria poate îndeplini acest rol dacă abordăm nivelul propoziției, în acel al textului performanța nu mai e posibilă. La acest nivel, intră în funcție **stocarea sintetică** a informației, parafrizarea și rezumarea ei. Textul fragmentat cioranian a mers înainte în acest sens, formulând idei sintetizate la maximum și facilitând transferul concret-abstract, dacă abordăm inteligibilitatea. Această versiune condensată a semnificației textuale constituie baza coerenței textului fragmentat cioranian.

Referințe:

1. DERRIDA, J. *De la grammatologie*. Paris: Les Éditions de Minuit, 1967. 445 p. ISBN: 9782707300126.
2. COHEN, M. *Deux Textes sans titre et huit photos*, en collaboration avec Jacques Le Scanff. Paris: Le préau des collines, 2003, 311 p. ISBN-10, 2914945078.
3. VAN DIJK, T. *Text and Context*. London: Longman, 1977, 282 p. ISBN-10. 0582291054.
4. COTĂNEANU I, WALD L. *Semantică și semiotică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, 343 p. UNU70408.
5. CIORAN, É. *Syllogismes de l'amertume*. Paris: Gallimard, 1987, 160 p. ISBN-13. 978-0785928096.
6. CIORAN, É. *Aveux et anathèmes*. Paris: Arcades Gallimard, 1987, 146 p. ISBN : 9782070708307.
7. CIORAN, É. *Précis de décomposition*. Paris: Éditeur Gallimard Saint-Amand, impr. Bussière, 1966, 255 p. ISBN: 9782070297689.
8. SEARLE, J. *Intentionality and the use of language*. Routledge: Hasselt, 2000, 88 p. ISBN 9781315710846.
9. VERON, E. *La semiosis sociale*. In // *Documents de Travail et Prépublications*. Urbino: Università di Urbino/ Italia numero 64, serie C 64, 1982, pp. 43-56. ISBN-13, 978-8474325027.
10. VOLLI, U. *Some Developments of the concept of Iconism*. In: *Versus 3*. London: Cambridge University Press & Assessment, 1972, pp. 14-30. ISBN: 9788862082150.
11. SPERBER, D, WILSON D. *Beyond speaker's meaning*. In: *Croatian Journal of Philosophy XV (44)*. Zagreb: Institute of Philosophy Editions, 2001, pp. 117-149. ISSN 1333-1108.
12. GÜLICH, E., RAIBLE, W. *Modele lingvistice de texte*. București: Editura Enciclopedică, 1987. (traducere de E. Vasiliu), 356 p. ISBN: 3770506502.

13. BERCA, O., BOGDAN DASCĂLU, D., DASCĂLU, C. *Text, figură, coerență*. In: *Analele Științifice ale Universității de Vest din Timișoara*. Timișoara: Centrul editorial tipografic al Universității de Vest din Timișoara, 1987. pp. 194-255.
14. NETȚ, M. *Metalimbajul textului literar*. București: Tipografia Universității din București, 1989, 177p.
15. MARCUS, S. *Textual cohesion and textual coherence*. In: *Revue roumaine de linguistique, tome XXV, nr. 4*. București: Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan - Al. Rosetti”, 1980, pp. 101-112. ISSN 0035-3957.
16. MARCUS, S. *De la propoziție la text*. In: *Analele Academiei RSR*. București: Editura Academiei RSR, 1970, pp. 30-37.
17. SCHVEIGER, P. *O introducere în semiotică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1984, 232 p. <https://dspace.bcu-iasi.ro/handle/123456789/7233>
18. GAZDAR, G. *Implicature, Presupposition and Logical Form*. Cambridge, Massachusetts: Academic Press, 1979, 186 p. ISBN: 0122784502.
19. SAUSSURE, F. de. *Cours de linguistique générale*. Paris: Sciences Humaines. Petite Bibliothèque de Payot, 1916. 654 p. EAN 9782228915618.
20. SEGRE, C. *The nature of text*. In: *J. Petöfi (ed) Text vs Sentence*. Hamburg: Buske Verlag, 1979, pp. 259-272. ISBN-13. 978-0226744735.
21. MUKAŘOVSKY, J. *Studii de estetică*. (traducere C. Barborică). București: Polirom, 1974, 457 p. https://monoskop.org/images/6/67/Mukarovsky_Jan_Studii_de_estetica_1974.pdf

N.B.: *Articolul a fost prezentat în cadrul conferinței cu participare internațională „Traduceri (traducători) fără frontiere”, desfășurată la 27 septembrie 2024, Facultatea de Litere, Universitatea de Stat din Moldova.*

Date despre autor:

Oxana CĂPĂȚÎNĂ, doctorandă, Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: oxanacapatina@yahoo.fr

ORCID: 0000-0002-8973-630X

Prezentat la 01.10.2024